SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1070

av Terje Skaarnes (SD)

Svenskt medborgarskap för kommunal och regional rösträtt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska lägga fram lagförslag som avskaffar rösträtten i kommun- och regionval för personer som varken är svenska medborgare eller andra unionsmedborgare samt före genomförandet vidta nödvändiga åtgärder beträffande Europarådets konvention om utlänningars delaktighet i samhällslivet på kommunal nivå och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska klarlägga förutsättningarna enligt EU-rätten och Europarådskonventionen för att införa krav på svenskt medborgarskap för rösträtt i regionval, lägga fram lagförslag för att genomföra detta separat där det är rättsligt möjligt samt ta nödvändiga initiativ i Sverige och EU för samma medborgarskapskrav i kommun- och regionval och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Dagens rösträttsregler för kommun- och regionval skiljer mellan flera grupper av utländska medborgare. Vid kommunval omfattar rösträtten bland annat medborgare i

andra EU-länder samt Island och Norge som uppfyller ålders- och folkbokföringsvillkoren. Åldersgränsen är 18 år. Även andra utländska medborgare får rösta efter tre års sammanhängande folkbokföring i Sverige.

Medborgarskapet uttrycker en formell tillhörighet till Sverige. Det bör också vara grunden för rätten att genom allmänna val bestämma hur landet styrs. Kommunala och regionala beslut påverkar människors vardag och användningen av gemensamma resurser. Att besluten fattas på olika politiska nivåer är inget tillräckligt skäl för skilda principer om medborgarskap och rösträtt.

Den som bor i en kommun berörs av dess beslut även utan att vara svensk medborgare. Bosättning är därför ett argument för dagens ordning. Rösträtten innebär dock ett särskilt demokratiskt mandat att avgöra vilka som ska styra. Den rätten bör följa medborgarskapet. Målet omfattar alla som saknar svenskt medborgarskap, oavsett vilket annat medborgarskap de har.

Den första delen gäller personer som inte är medborgare i Sverige eller något annat EU-land. För denna grupp bör regeringen lägga fram förslag om att avskaffa rösträtten i både kommun- och regionval. Det omfattar också medborgare i Island och Norge. Även statslösa omfattas av principen att rösträtten ska kräva svenskt medborgarskap. Arbetet med dessa lagändringar bör drivas separat från de förändringar som behöver förhandlas på EU-nivå.

Konventionen innehåller åtaganden om rösträtt för utländska invånare som uppfyller vissa villkor. Regeringen ska därför före genomförandet vidta de åtgärder beträffande konventionen som krävs för att införa ett krav på svenskt medborgarskap. De svenska lagändringarna och hanteringen av konventionsåtagandet behöver samordnas.

Den andra delen gäller medborgare i övriga EU-länder som saknar svenskt medborgarskap. EU:s regler ger unionsmedborgare rätt att rösta i kommunalval i det medlemsland där de bor. Sverige måste därför driva förändringar på EU-nivå för att ett svenskt medborgarskapskrav ska kunna omfatta även denna grupp i kommunvalen. En ändring av svensk lag ersätter inte det arbetet.

För regionvalen bör regeringen klarlägga vilka rättsliga förutsättningar som gäller för att införa ett krav på svenskt medborgarskap även för andra EU-medborgare. Klarläggandet ska omfatta både EU-rätten och Europarådskonventionen. Där det är rättsligt möjligt bör regeringen driva ett separat genomförande för regionvalen och lägga fram de lagförslag

som krävs. Målet ska vara detsamma som för kommunvalen, men genomförandet ska anpassas till de rättsliga förutsättningarna för respektive val.

Regeringen bör driva de svenska lagändringarna, åtgärderna beträffande Europarådskonventionen och arbetet på EU-nivå parallellt. Nödvändiga förändringar av Sveriges internationella åtaganden ska vara genomförda innan de nya rösträttsreglerna börjar tillämpas. Slutmålet är att rösträtt i svenska kommun- och regionval ska kräva svenskt medborgarskap.

Terje Skaarnes (SD)